

Национална Художествена Академия

Факултет „Приложни изкуства“ катедра „Керамика“

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Ивана Енева на дисертационния труд на Надя Владимирова Текнеджиева на тема: „ФОТОГРАФСКИ ИЗОБРАЖЕНИЯ И ТЕХНИКИ В КЕРАМИКАТА“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в научна специалност „Керамика“ - шифър 050804, изкуствознание и изобразителни изкуства с научен ръководител проф. Божидар Бончев

Структурата на научното изследване в общ обем от 269стр. е съставена от увод, пет глави и заключение, като акцента на съдържателната част на изложението е поставен върху втора и трета глава- общо 135стр. научно изложение, анализи и авторски обобщения. Това е и основната част на докторантския труд, която защитава, както тезата ... „че обединяването на изразните възможности на керамиката и фотографията откриват нови перспективи, както чисто технологични, така и естетически“ (автор), така и предмета на научното изследване, използването на фотографско изображение при декорация в керамиката“ (автор)

Първа глава, определена от авторката като „историческа“ очертава задължителната темпорална рамка на повече от две столетия -19 век с фокус върху великите технологични открития: фотографията и киното, рефлектирали върху битието на всички следващи поколения и особено върху трансформирането на почти всички жанрове на изобразителните изкуства, 20 столетие с утвърждаването на химико- технологичните открития като ежедневна практика в художествената сфера и нашата съвременност -21 век с невроятната динамика на ай-ти технологиите, които засягат всички аспекти на бита и творчеството. Достоянство на докторантката е, че поднася много интелигентно, без разточителство от данни и описания, доста концентрирано и обосновано този необходим фон от историческа ретроспекция, за да бъде разбрана по-пълно тезата на изследването. За това звучи много убедително „срещата“ на младото фотографско изкуство и керамиката идваща от праисторията, факт, който наистина, както твърди авторката се нуждае от...„философско осмисляне на ефекта от съюзяването на двете изкуства за представяне на възгледите и идеите на авторите и въздействието на самите художествени обекти“. Този специфичен аспект на срещата на художественото въздействие на фотографията с универсалната природа на керамиката е основната тема, интерпретирана във всички части на изследването с цял арсенал от аналитични подходи. Исторически ретроспективно са отбелязани големите имена на Жозеф Ниепс и Луи Дагер с „дагеротипията“, Уилям Талбът с „фотогеничните рисунки“ и Томас Уеджууд със „сребърните картини“, на фона на динамиката на откритията на 19 век и експериментите и обществения резонанс на новото изкуство фотография – рисуване със светлина.

Втора глава поддържа и защитава тезата за интегралната природа на керамиката, да приема не само чисто структурно много материи и материали в себе си като променя качествата си, но и чисто технологически, както ни убеждава докторантката да бъде адаптивна към нови технологични схеми, в случая, на ново повърхностно третиране. От палитрата на новият тип повърхностна обработка с художествени цели, тя също акуратно разглежда в ретроспективна последователност появилите се почти едновременно с класическата фотография базирана на сребро, и безсребърните, бихроматни процеси и цианотипията. Водена от логиката на

особеностите и спецификата на керамичната повърхност, а именно: плоскост и нисък релеф, който в керамиката има свое име- фактура, авторката разглежда различното технико-технологично поведение при търсенето на художествения ефект от приложение на бихроматните фотографски техники на декорация. Пълноценно са описани класическата индиректна техника, специфично керамична, за нанасяне на бихроматната емулсия, както и практикуваните индиректни методи. С технологична грамотност са подбрани проверени от практиката рецептурни състави и в описателен стил етапите на технико=технологичното приложение. При разглеждането на процеса на цианотипията като популярен и финансово по-достъпен метод, са описани специфичните му характеристики на процес с контактно копиране на изображението, директно от негатив или прозрачен обект върху подложка която е очувствена с цианотипна подложка. Този описателен подход обслужва практиката в студийната керамика и има подчертана полезност, по мое мнение. Впечатляващо обемна и разнообразна информация за двете медии: керамика и фотография, и като суровинни бази и като технологични методи на третиране и като художествен продукт, правят съдържателната част много пълноценна. Технологията е поставена в контекста на художествения изказ. Паралелите между класическите графични техники и тяхното проникване чрез фотографията в керамичната художествена структура е изследвано в смесена система от сравнителен анализ, авторски изводи и изкуствоведско проучване, последното свързано с дискусиите в керамичната гилдия, породени от появата на нови форми в старите традиционни жанрове. Такъв жанр като фото-керамичния портрет на Джордж Картлийдж, основан на релефна технология, чиято реализация се проектира и в нашата съвременност, чрез приложение на компютърни технологии е един от многото удачни примери на задълбочено фактологическо проучване на докторантката и обогатява съдържателната част с малко познати факти дори и специализираната аудитория.

Трета глава е съвременното разширение на технологичната програма на фотографските изображения и техники в керамиката, които продължават да се развиват и днес и този процес е в непрекъсната динамика, както отбелязва авторката "...благодарение на изразните си възможности и използването на цифровата фотография и компютърните обработващи програми" (автор..). Не са пропуснати съвременните алтернативни възможности за декорация чрез електрофотографията и особено развитото в последното десетилетие създаване на копки чрез принтиране, което в художествено-творчески аспект дава невероятна широта на авторската визия и е в конкуренция с познатите методи на ситопечата и литографията. Системната разлика на електрофотографията от другите химични безсребърни системи, както добре е изяснено в изложението се базира на светлинното въздействие върху физическите параметри на материята. Много полезни са и цитираните разработки за декорация чрез фотокопия от ксерокс машини, лазерни и мастилено струйни принтери, които също са адресирани към студийната керамика.

Важно място в трета глава е отделено на един от най-важните фактори за приложимост на фотографското изображение в керамиката, а именно, емулсиите и по-специално течните сребърни фотографски емулсии. Докторантката, водена от идеята за художествения ефект потенциално заложен в материали и техники, с добра интуиция ги посочва като алтернатива на конвенционалните фотографски хартии с ограничаващи параметри. Емулсиите са подходящи за очувствяване на ръчно произведени структурни, фактурни хартии, както и комерсиални акварелни хартии и други естествени, органични, неорганични и изкуствени материали с

